CYFARFOD	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
DYDDIAD	12fed Ebrill 2018
PWNC	Adroddiad blynyddol gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar ran y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yng nghyswllt cefnogaeth i aelodau
PWRPAS	Cyflwyno drafft o'r adroddiad a fydd i'w gyflwyno i'r Cyngor Llawn ym mis Mai 2018 yn amlinellu'r gefnogaeth sydd wedi ei ddatblygu ac wrthi'n cael ei ddatblygu ar gyfer aelodau.
AWDUR	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

1. Cyflwynir isod ddrafft o'r adroddiad sydd i'w chyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ym mis Mai 2018. Bydd yr adroddiad yn amlinellu'r gefnogaeth i Aelodau sydd wedi ei gynnig hyd yma dros gyfnod y Cyngor hwn ynghyd a'r elfennau sy'n parhau i gael eu datblygu ar gyfer Aelodau Etholedig.

2. Fe welwch o'r adroddiad drafft fod rhai darnau yn parhau i fod angen eu llenwi, a bydd angen diweddaru rhai elfennau yn sgil trafodaethau eraill.

3. Dan y Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gyfrifol am faterion penodol (dan Adran 11), fel a ganlyn:
   - Cyflawni rôl yr awdurdod lleol i benodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
   - Adolygu'r gefnogaeth sydd ar gael yng nghyswllt staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, er mwyn sicrhau eu bod yn ddigonol ar gyfer gofynion y rôl
   - Cynhyrchu adroddiad, o leiaf pob blwyddyn, i'w chyflwyno i'r Cyngor Llawn yng nghyswllt cefnogaeth i Aelodau.

4. Dymunaf ddiolch i holl aelodau'r Pwyllgor am eich cefnogaeth dros y misoedd diwethaf ac edrychaf ymlaen i gyd-weithio gyda chi ymhellach dros y misoedd a'r blynyddoedd i ddod.

ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PENNAETH GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

- Cefnogaeth i Aelodau Etholedig Gwynedd

DRAFT

RHAGAIR

Bu’n flwyddyn brysur o ganlyniad i etholiadau Llywodraeth Leol ym Mai 2017, ac mae’r 12 mis diwethaf wedi bod yn gyfnod o newid, addasu a dysgu i Aelodau a swyddogion. Mae’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wedi dangos uchelgais i barhau i ddatblygu’r gefnogaeth sydd ar gael i Aelodau i weithredu yn eu rol. Mae gennym gyfnod cyffrous ac anodd o’n blaenau wrth geisio datblygu’r gefnogaeth sydd ei hangen o fewn heriau ariannol parhaus.

Dan y Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae’r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gyfrifol am faterion penodol (dan Adran 11), fel a ganlyn:

- Cyflawni rôl yr awdurdod lleol i benodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
- Adolygu’r gefnogaeth sydd ar gael yng nghyswllt staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i’r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, er mwyn sicrhau eu bod yn ddigonol ar gyfer gofynion y rôl
- Cynhyrchu adroddiad, o leiaf pob blwyddyn, i’w chyflwyno i’r Cyngor Llawn yng nghyswllt cefnogaeth i Aelodau.

Mae adolygu’r gefnogaeth sydd ar gael i Aelodau etholedig er mwyn cyflawni y rôl yn rhan greiddiol o fy ngwaith i a gwaith y Pwyllgor, rwy’n diolch yn fawr i bawb am eu mewnbwn ac yn edrych ymlaen at gydweithio dros y blynyddoedd i ddod.

DRAFT

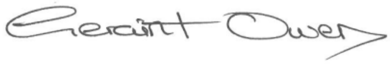

Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Pennaeth Adran Cefnogaeth Gorfforaethol

CEFNDIR

Yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol Mai 2017 croesawyd 75 Aelod i'r Cyngor newydd, gyda 24 o'r Aelodau yn ymuno o'r newydd a 51 o'r Aelodau yn dychwelyd. Mae'r gwaith o adolygu a datblygu'r gefnogaeth sydd ar gael i chi fel Aelodau, er mwyn gweithredu yn llwyddiannus yn eich rôl, yn un barhaus.

Mae'r gwaith a wneir, a'r ddarpariaeth i gefnogi aelodau yn eu rolau, wedi ei asesu yn annibynnol gan Gymdeithas Llywodraeth Leol eleni. Rwy'n falch o adrodd fod Cyngor Gwynedd wedi llwyddo i ennill Breinlen Cymru ar gyfer cynorthwyo a datblygu Cynghorwyr, sy'n cael ei adnabod ar lafar fel Siarter Aelodau.

Pa gefnogaeth sy'n cael ei gynnig i Aelodau?

ETHOLIADAU LLYWODRAETH LEOL 2017

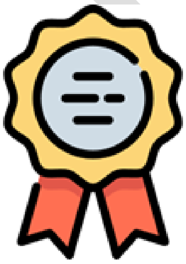

- Gwnaethpwyd cryn waith yn paratoi tuag at yr etholiadau Llywodraeth Leol a gynhaliwyd ym mis Mai 2017. Bu i aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd roi mewnbwn i'r trefniadau paratoi, gan gynnwys sesiynau paratoi ar gyfer darpar ymgeiswyr, datblygu'r safle we i rannu gwybodaeth gyda darpar Aelodau, ynghyd a chreu fideo byr i geisio esbonio rôl Cynghorydd yn syml.
- Ar ddydd Iau, Mai 4ydd, llwyddwyd i gyhoeddi canlyniadau'r etholiad o'r ddwy ganolfan gyfri yn gyflym iawn, fel bo aelodau'r cyhoedd yn gallu dilyn y datblygiadau fel ag yr roeddent yn digwydd.
- Eleni hefyd, cynhaliwyd dyddiau croesawu ar ffurf ychydig yn wahanol i'r gorffennol, a hynny yn seiliedig ar wrando ar adborth Cynghorwyr oedd yn newydd yn 2012. Mae ceisio sicrhau y cydbwysedd rhwng cyflwyno digon o wybodaeth i alluogi Aelodau i fwrw ymlaen gyda'r gwaith, yn erbyn boddi Aelodau gyda gormod o wybodaeth yn un anodd iawn i'w daro. Bu'r adborth o'r sesiynau yn hynod bositif.
- Fodd bynnag, mae trafodaethau wedi eu cynnal gyda Cynghorwyr a staff i adnabod yr elfennau da, ac hefyd i adnabod materion ple gellid eu gwella ar gyfer cyfnod yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol yn 2022!
- Diolch i bawb am eu gwaith caled yn y cyfnod yma.

DRAFT

TREFNIADAU LLYWODRAETHU

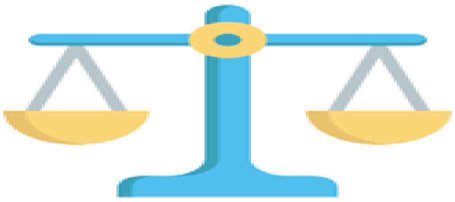

- Sefydlwyd Cabinet newydd yng Nghyngor Gwynedd dan arweiniad yr Arweinydd newydd, y Cynghorydd Dyfrig Siencyn. Mae'r Arweinydd wedi bod yn gefnogol iawn i ddatblygu rhaglen hyfforddiant er mwyn datblygu sgiliau yr Aelodau Cabinet ymhellach ac i'w galluogi i weithredu yn effeithiol yn eu rôl.

- Adolygwyd y trefniadau craffu yn 2016/17, gyda'r Cyngor yn penderfynu ar y trefniadau newydd yn ei gyfarfod ar 3ydd o Fawrth 2017, i fod yn weithredol o fis Mai 2017 ymlaen. Mae'r trefniadau newydd wedi eu sefydlu, ond fel gydag unrhyw drefn newydd, mae angen addasu rhywfaint wrth fynd ymlaen.

- Mae rôl y Fforwm Craffu yn blaenoriaethu'r materion cywir i'w craffu yn allweddol, ynghyd a'r berthynas rhwng yr Aelodau Cabinet a'r Cadeiryddion/Is-gadeiryddion Craffu. Gwelwyd datblygiad o ran mwy o flaen-graffu, ac mae lle i adeiladu ar hyn i'r dyfodol.

- Hoffwn gymryd y cyfle hwn i atgoffa'r holl Aelodau y gallant godi mater i gael ei graffu trwy gysylltu gyda Cadeirydd y Pwyllgor Craffu perthnasol. Bydd yr eitem wedyn yn cael ei gynnwys ar log gwyntyllu, fel bo penderfyniad ar y ffordd ymlaen – boed yn eitem i'w graffu yn ffurfiol mewn pwyllgor, yn ymchwiliad, ynteu ystyried a oes ateb gwahanol ar gyfer rhoi sylw i'w mater.

- Wrth edrych ymlaen, rydym yn awyddus i roi sylw i'r neges sydd wedi ei derbyn ynghylch yr angen i gael sesiynau anffurfiol i alluogi'r holl Aelodau i gwrdd a chael gwybodaeth am bwnc penodol. Cafwyd enghraifft yn ddiweddar trwy'r sesiwn anffurfiol lle roedd cyfle i ddysgu mwy am y datblygaidau TWF Economaidd Gogledd Cymru.

DRAFT

DARPARIAETH ELECTRONEG

- Ers 2012 mae'r Cyngor wedi annog cyfathrebu yn electroneg gyda Chynghorwyr er mwyn sicrhau fod gwybodaeth yn cael ei dderbyn yn gyflym ac hefyd er mwyn lleihau ôl-troed carbon y Cyngor trwy leihau'r defnydd o bapur.

- Bellach mae gan y mwyafrif llethol o Aelodau gyfarpar electroneg er mwyn eu galluogi i dderbyn gwybodaeth ac i gynnal eu gwaith fel Cynghorydd. Mae'r peiriannau newydd yn gwneud llawer mwy na'r ipads blaenorol, oedd yn cael eu defnyddio ar gyfer darllen dogfennaeth pwyllgorau, derbyn ebyst a rheoli'r calendr yn unig. Mae'r peiriannau newydd yn galluogi Cynghorwyr i wneud eu gwaith yn eu ward, cadw eu dogfennaeth ac yn y blaen, yn ogystal a derbyn ebyst a darllen dogfennau pwyllgor.

- Fodd bynnag, mae rhywfaint o drafferthion wedi bod gyda'r ddarpariaeth newydd. O ganlyniad i ymgymryd a gwaith er mwyn ceisio deall y sefyllfa yn well, rwyf wedi adrodd ar y trafferthion i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn Ebrill 2018 gan nodi fod materion yn amrywio o drafferthion gyda'r teclyn neu'r meddalwedd, yr angen am fwy o hyfforddiant neu "tips" ar gyfer gwneud gwell defnydd o'r ddarpariaeth, i rwystredigaeth benodol gyda'r "app" ebost. Mae aelodau'r Pwyllgor wedi derbyn adroddiad ar ddatrysiadau posib, bydd angen diweddaru yn dilyn cyfarfod y pwyllgor ar 12/04/2018.

CYFATHREBU / GWYBODAETH

- Un o'r prif faterion a godwyd gan yr Aelodau Etholedig cyn Mai 2017 oedd yr angen i allu derbyn gwybodaeth o un ffynhonell yn amserol, ac i fod yn gallu mynd i chwilio am wybodaeth drostynt eu hunain. I'r perwyl hwn y datblygwyd y Porth.

- Mae'r Porth yn cynnig nifer fawr o elfennau amrywiol i gynorthwyo Aelodau wrth eu gwaith.
    - tudalen 'newyddion' yn cynnwys y wybodaeth diweddaraf,
    - deunydd e-ddysgu ynghyd a chopiau o unrhyw sleidiau o sesiynau hyfforddiant er mwyn galluogi dysgu o bell
    - hawlio costau teithio
    - llyfrgell gwybodaeth
    - cwestiynau sy'n cael eu gofyn yn aml

DRAFT

- Fodd bynnag, mae Is-Grwp o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd wedi adnabod eisoes fod y defnydd o'r Porth yn gyffredinol isel. Mae hyn oherwydd amrywiol resymau, gan gynnwys y ddau brif reswm sef, diffyg ymwybyddiaeth o gynnwys y Porth a'r ffaith nad yw mor hawdd ei ddefnyddio a safleoedd gwe eraill.

- Codwyd ymwybyddiaeth yr Aelodau i gynnwys y Porth yn anffurfiol yn ystod sesiynau'r Fforymau/Pwyllgor Ardal ym mis Mawrth. Cafwyd sylwadau adeiladol ar sut i wella'r ddarpariaeth a gobeithio bydd mwy o ddefnydd o'r adnodd i'r dyfodol.

- Yn ddi-os, bydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn cadw llygad ar yr elfen yma ac yn ceisio adnabod meysydd i ddabtlygu ymhellach os oes angen. Mae'r gwaith hwn yn anatod yn parhau i ddatblygu.

- Ar y llaw arall, fel a nodwyd uchod, mae cyfleon hefyd i fod yn cyfathrebu ar faterion penodol mewn ffyrdd gwahanol. Rydym wrthi'n ystyried y ffordd ymlaen ar gyfer cynnal sesiynau anffurfiol fydd yn galluogi aelodau i gael sgwrs am bwnc penodol tu allan i ffinaiu pwyllgor. Bydd y gwaith hwn yn cael ei yrru ymlaen yn 2018/19.

- Mae'r Porth hefyd yn cynnwys gwybodeth cyfredol am swyddogion o fewn ein gwasanaethau a sut y gellir cysylltu â hwy gydag ymholiad. Derbyniwyd sylwadau ynghylch trafferthion i sicrhau ymateb mewn ambell faes, ac mae gwaith wedi digwydd i geisio cywiro'r sefyllfa. Mae trefniadau y Cyngor yn glir y dylid ceisio ymateb trwy gysylltu yn anffurfiol yn y lle cyntaf gyda'r swyddog perthnasol, a gellir hefyd cael sgwrs hefo'r Aelod Cabinet perthnasol. Mae'r protocol cyswllt Aelod/Swyddog wedi ei adolygu yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau eglurder ar y mater.

LLEOLIADAU CYFARFOD A SICRHAU DEMOCRATIAETH MWY AGORED

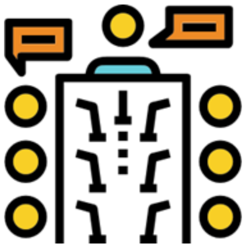

- Er mwyn sicrhau democratiaeth mwy agored, mae'n allweddol bwysig fod aelodau o'r cyhoedd yn ymwybodol o'r hyn fydd yn cael ei drafod yng ngwahanol bwyllgorau'r Cyngor, a hynny o fewn amser rhesymol. Llwyddir i sicrhau fod 96% o bapurau pwyllgor yn cael eu cyhoeddi yn electroneg 6 diwrnod gwaith clir cyn dyddiad y Pwyllgor. Mae'r papurau ar gael yn ddwy-ieithog ar safle we'r Cyngor ac ar Modern.gov.

- Elfen arall o sicrhau mynediad i'r cyhoedd a chynnal democratiaeth mwy agored yw cynllun y Cyngor i we-ddarlledu cyfarfodydd rhai pwyllgorau penodol. Mae nifer wedi adrodd fod y

DRAFT

gallu i wylio'r digwyddiadau dros y cyfrwng yma yn eu cynorthwyo rhag gorfod teithio a bod yn bresennol mewn pwyllgor.

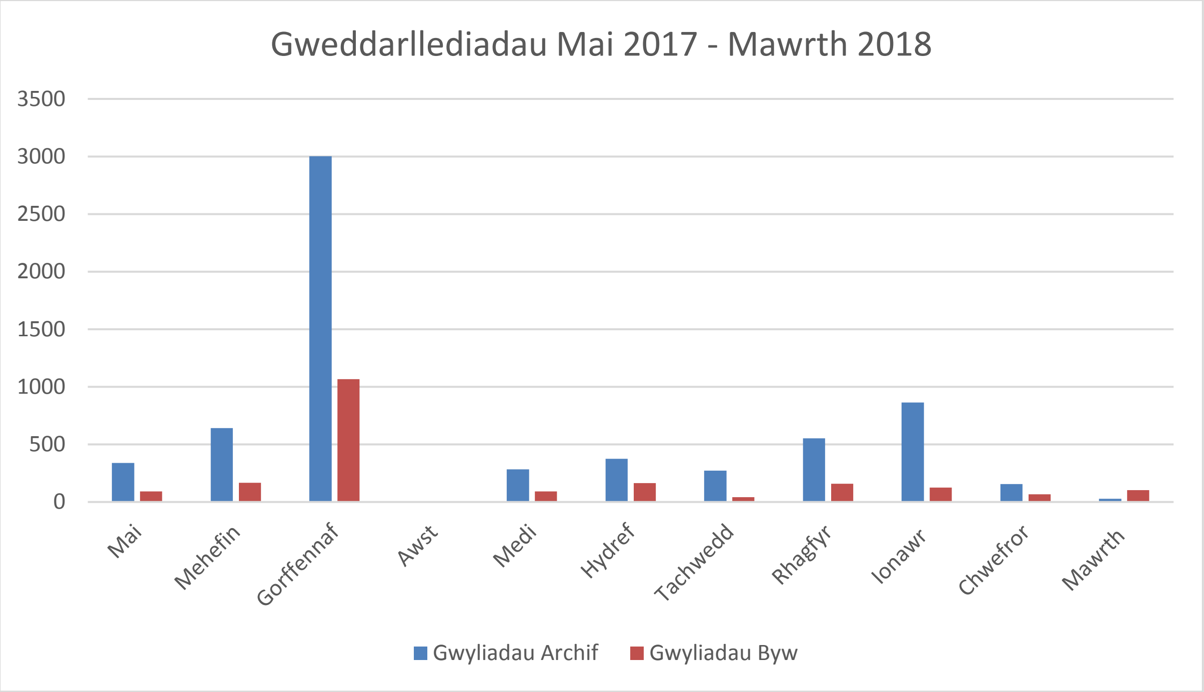

Unwaith eto, gwelir fod Cyngor Gwynedd yn arwain y gad trwy sicrhau fod darpariaeth dwy-ieithog ar gael ar gyfer y gwe-ddarlledu .

- Mae'r Cyngor hefyd yn cydnabod ei bod yn heriol i Aelodau fod yn bresennol mewn rhai cyfarfodydd. Mae nifer o sesiynau anffurfiol (megis ymgynghori ar gynnwys Cynllun y Cyngor, sesiwn anffurfiol Seminar Cyllid i'r Aelodau) wedi eu cynnal ar ddyddiadau gwahanol ac mewn lleoliadau gwahanol ar draws y Sir i geisio bod yn fwy hyblyg i Aelodau.

- Yn ogystal, mae nifer o sesiynau hyfforddiant yn cael eu cynnal mewn ffyrdd gwahanol. Gwnaethpwyd defnydd o'r fforymau/ pwyllgor ardal ar gyfer hyrwyddo hyn, ynghyd a chynnig sesiynau hyfforddiant ar-lein, webinarau a recordio ambell sesiwn hyfforddiant.

- Gan ein bod yn sir ddaearyddol fawr, rydym angen datblygu ein harfer o ddefnyddio mwy ar y ddarpariaeth fideo gynadledda. Hefyd, mae darpariaeth 'Skype' ar gael ar beiriannau'r Aelodau, ac felly mae'n synhwyrol fod cynnal mwy o waith ar ein gallu i ddefnyddio hyn er mwyn cysylltu gydag Aelodau ar gyfer cyfarfodydd byr yn digwydd yn ystod 2018/19.

DRAFT

HYFFORDDIANT

- Cynigir rhaglen helaeth o hyfforddiant yn seiliedig ar awgrymiadau gan:
    - Aelodau unigol
    - Pwyllgor Democratiaeth (Is-Grwp)
    - Swyddogion ac Adrannau (meysydd arbenigol)
- Mae cynnwys y rhaglen ar gyfer 2018/19 yn parhau i dyfu ac esblygu
- Mae rhaglen datblygu'r Arweinyddiaeth yn rhedeg ochr yn ochr a hyn. Mae'n cynnwys rhoi cyfleoedd i arweinwyr a darpar-arweinwyr fanteisio ar raglenni Rhanbarthol a Chenedlaethol (drwy CLlLC). Yn ogystal a hyn, trefnir gweithdai wedi eu teilwrio i Gyngor Gwynedd e.e. gweithdy '*5 Behaviours of a Highly Effective Team'* a gomisiynwyd ar gyfer y Cabinet
- Cynigir amrediad o gyfleoedd datblygol sy'n cynnwys hyfforddiant 'traddodiadol', a dulliau dysgu eraill megis gweithdai, cymhelliant (*coaching*), mentora, ymweliadau ac e-ddysgu.
    - Mae teitlau datblygol mewn meysydd arbenigol e.e. *Cynllunio,* a hefyd teitlau datblygu personol e.e. *Gwneud Cyflwyniadau.*
    - Cynhelir sesiynau i'r Cyngor cyfan ac mae'r nifer o ddigwyddiadau yn cynnwys hyfforddiant i niferoedd llai yn ogystal a sesiynau unigol e.e. cymhelliant. Mae hyn yn rhoi mwy o opsiynau i Aelodau fedru mynychu, tra bo niferoedd llai mewn sesiynau hefyd yn rhoi cyfle i bawb gyfrannu a dysgu'n fwy effeithiol.
    - Mae sesiynau dysgu trwy ddulliau technegol yn cael eu datblygu, fydd ar gael o unrhyw le gyda chysylltiad gwe ar amseroedd sy'n gyfleus i unigolion. Mae hyn yn cynnwys cyfres o fodiwlau e-ddysgu a Webinarau.
    - Cynigir cyfweliadau datblygol (un i un) gyda Swyddogion, i roi cyfle i Aelodau adlewyrchu ar eu rôl, ac ystyried unrhyw feysydd yr hoffent eu datblygu, a llunio *Rhaglen Ddatblygu Bersonol*.
- Er mwyn asesu effaith y dysgu, gofynnir i Aelodau ymateb i'r cwestiwn: "*Ydi'r ddarpariaeth dysgu a datblygu yn eich helpu chi fel Aelod i gyflawni eich rôl yn effeithiol, er mwyn i chi allu rhoi gwasanaeth gwell i bobl Gwynedd?"* a "*Sut fedrwn wella'r ddarpariaeth*?"
    - Sgôr cyfartalog ar gyfer 2016-17: 9.8/10
- Cofnodir pob hyfforddiant a fynychwyd gan Aelodau, ac mae'r wybodaeth ar gael iddynt ar gyfer creu Adroddiadau Blynyddol.

- Mae'r tîm *Dysgu a Datblygu* yn cydweithio gyda'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth i greu adnodd ble y gall Aelodau (mewn amser) allu gweld eu rhaglen ddatblygu a'u cofnod hyfforddiant personol.

- Er mwyn adnabod y rhaglen hyfforddiant i'r dyfodol, gwahoddir unrhyw Aelod i gael sgwrs gyda swyddog cymwys i adnabod rhaglen hyfforddiant personol ar eu cyfer. Bu i nifer o'r Aelodau newydd fanteisio ar y cynnig o sgwrs, a bu i feysydd datblygiad cyffredin gael eu hadnabod a'u bwydo i mewn i'r rhaglen hyfforddiant sydd ar gael i'r holl Aelodau. Os oes unrhyw Aelod yn dymuno sgwrs am eich rhaglen hyfforddiant, yna cysylltwch ar bob cyfrif â mi neu Vera Jones, fel Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd.

DATBLYGIADAU ERAILL

- Cyhoeddi cyflogau a chostau Aelodau yn unol â gofynion, a llwyddo i ddylanwadu ar y Pwyllgor Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol i addasu eu canllawiau.

- Datblygu trefniadau symlach i alluogi Aelodau sy'n dymuno cynhyrchu adroddiad blynyddol i wneud hynny, gan wneud darpariaeth i'w cyhoeddi ar y safle we fel bo modd i bobl Gwynedd weld beth mae eu Haelod lleol wedi bod yn ei wneud.

DRAFT